

DOI 10.31909/26168820.2018-(38)-3

УДК 811.161.2'282.2(477.74)

ОСОБЛИВОСТІ АКЦЕНТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ НАДДУНАЙСЬКОЇ ГОВІРКИ

(на матеріалі збірника діалектних текстів «Українська наддунайська говірка»)

Г. Кобирина

*кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут української мови НАН України*

У статті проаналізовано мовлення носіїв української наддунайської говірки с. Шевченкове Кілійського р-ну Одеської обл. Схарактеризовано найвиразніші акцентуаційні особливості південнобессарабської говірки, визначено тенденції наголошування змінних повнозначних частин мови. Дослідження акцентуації здійснено передусім через призму тенденцій наголошування, які функціонують в українських говірках і які, як свідчать лінгвогеографічні, дескриптивні дослідження, умовно поділяють український діалектний простір на два масиви – східний (чи київсько-поліський) і південно-західний (чи галицько-подільський).

Ключові слова: українські говірки, акцентуація, тенденції наголошування, діалектний простір.

Українська мова має виразні діалектні акцентні риси, які увиразнюють особливості діалектного членування мови нашого народу.

Попри те, що сьогодні доступна значна за обсягом інформація про мовну систему українських діалектів, що міститься в монографічних описах, *Атласі української мови* та регіональних лінгвогеографічних, лексикографічних дослідженнях, збірниках діалектних текстів, проте різноманітність і розрізненість цих відомостей як у лінгвістичному аспекті, так і повноти представлення, не уможливають об'єктивно оцінити просторовий розподіл тенденцій та закономірностей наголошування в говіркових структурах, змодельовати процеси, що зумовили їх.

Дослідження системи наголошування українських говірок полімовного ареалу, а саме таким є Межиріччя Дністра і Дунаю (далі – МДД), є актуальним, цікавим і складним. Адже це особливий діалектний континуум. Особливість полягає в тому, що ці говірки функціонують у поліетнічному регіоні. Це зона контактування різних за структурою українських говірок та генетично близьких і генетично віддалених мов (українська, російська, болгарська, румунська, гагаузька, албанська, ромська (циганська) мови, а до 40-х років ХХ ст. побутувала і німецька. Історію формування цього ареалу, залучаючи свідчення істориків, вплив різних мов на досліджуваний ареал докладно хронологічно виклав у своїй монографії А. Колесников [1].

Вивчаючи цей специфічний регіон, дослідники відзначали, що він не становить одне ціле, тому ставили за мету – класифікувати говірки МДД. Зокрема П. Гриценко, укладник класифікації українських говірок МДД, відзначивши, що «...чітко виділяється кілька типів говірок: з перевагою рис південно-західного наріччя, північного наріччя, південно-східного наріччя» [2, с. 27]. На нашу думку, цікаво було б простежити, які акцентні риси є диференційними, а які інтегральними в цій класифікації. Однак формат статті не уможливорює розв'язати це питання.

Ми поставили за мету проаналізувати найвиразніші акцентні особливості однієї говірки цього регіону – с. Шевченкове Кілійського р-ну Одеської обл. Це південнобессарабська говірка мішаного типу, у якій, за національним складом населення, домінують українці; територіально говірка межує з говірками румунської та російської мов [докл. див.: 3, с. 8].

Джерелом пропонованого дослідження послуговував збірник діалектних текстів М. Делюсто (Делюсто М. Українська наддунайська говірка (збірник діалектних текстів). Сьогодні очевидним є евристичний потенціал діалектних текстів, які є мовним портретом говірки, адже саме тексти ілюструють функціонування всіх структурних рівнів мови, відображають реальні процеси живого мовлення. До аналізу залучено також працю А. Колесникова «Морфологія українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю» (Київ, 2015).

Дослідження акцентуації південнобессарабської говірки здійснено передусім через призму тенденцій та особливостей наголошування, які функціонують в українських говірках і які, як свідчать лінгвогеографічні, дескриптивні дослідження, умовно поділяють український діалектний простір на два масиви – східний (чи київсько-поліський) і південно-західний (чи галицько-подільський).

Зокрема, це наголошування таких граматичних форм:

- називного відмінка однини іменників: *'зор'а* чи *зо'р'а*, *кро'пива* чи *кропи'ва*, *'фартух* чи *фар'тух*, *ко'ч'ерга*, *ко'ц'уба* чи *коче'рг'а*, *'зерно* чи *зе'рно*, *ве'р'ба* чи *'верба* та ін.;

- родового відмінка однини іменників: *ба'зару* чи *база'ру*;

- знахідного відмінка однини іменників жіноч. р. з основою на -а: *'ногу*, *'руку*, *'воду* чи *но'гу*, *ру'ку*, *во'ду*;

- орудного відмінка однини іменників: *ба'заром* чи *база'ром*;

- давального та місцевого відмінків множини;

- називного відмінка множини, оскільки в переважній більшості говірок існує тенденція переносити наголос у цих формах на закінчення: *'п'іс'н'і* чи *п'іс'н'і*;

- родового відмінка множини іменників: *'више'н'*, *че'реше'н'* чи *ви'шен'*, *че'ре'шен'*;

- родового відмінка множини іменників із суф. -к (а): *'д'івок* чи *д'і'вок*;

- родового відмінка однини присвійних займенників чоловіч. р.: *'мого*, *т'вого* чи *мо'го*, *тво'го*;

- прийменникових конструкцій особових, зворотного, відносних займенників: *до 'мене*, *в 'мене*, *до 'себе*, *до 'чого*, *на (й) 'чому* чи *до ме'не*, *в ме'не*, *до се'бе*, *до чо'го*, *на (й) чо'му*;

- родового відмінка однини вказівних займенників: *то'го*, *ц'о'го* чи *'того*, *'ц'ого*;

- словозмінна парадигма присвійних займенників жіноч. р. та чоловіч. р. в однині і множині: *мо'їа*, *тво'їа*, *сво'їа* – *мо'їейі*, *тво'їейі*, *сво'їейі*... *мо'їі*, *тво'їі*, *сво'їі*; *мо'їе*, *тво'їе*, *сво'їе* – *мо'їему*, *тво'їему*, *сво'їему* чи *'моїа*, *т'воїа*, *с'воїа* – *'моїі*, *т'воїі*, *с'воїі*...; *'моїе*, *т'воїе*, *с'воїе* – *'мому*, *т'вому*, *с'вому*...;

- непрямих відмінків заперечних займенників *н'іх'то*, *н'і'що*, *н'і'який*: *н'і'кого* – *н'і'кому*, *н'і'ким*; *н'і'чого*...; *н'і'йякого*... чи *'н'ікого* – *'н'ікому*, *'н'іким*; *'н'ічого*...; *'н'ійякого*...;

- якісних прикметників: *вуз'кий*, *вох'кий*, *т'існий* чи *'вуз'кий*, *'вохкий*, *'т'існий*;

- якісних прикметників із суф. -еньк: *б'і'лен'кий*, *жоу'тен'ка*, *ле'ген'кий*, *м'я'кен'ке*, *но'вен'ке*, *то'нен'кий*, *чор'нен'ка* чи *'б'іле'н'кий*, *'жоуте'н'ка*, *'леге'н'кий*, *м'йаке'н'ке*, *'нове'н'ке*, *'тоне'н'кий*, *'чорне'н'ка*;

- прикметників вищого ступеня порівняння простої форми, які утворилися за допомогою суф. -іш: *доб'р'і'шиї*, *ишасли'ви'ш'і* чи *'добр'і'шиї*, *ишасли'ви'ш'і*;

- прикметників найвищого ступеня порівняння простої форми *найдоб'р'і'шиї* чи *наї'добр'і'шиї*;

- відносних прикметників із суф. -ан, -ян: *капус'т'аний* чи *ка'пус'т'аний*, *ве'с'н'ана*, *солом'йан'і* чи *ве'сн'а'на*, *п'ішч'ан'і*, *солом'йан'і*;

- відносних прикметників із суф. -ов (-ав): *бе'резов'і*, *'буковиї*, *к'ленов'і* чи *бе'ре'зов'і*, *бу'ковиї*, *кле'новий*;

- дво-, трискладових інфінітивних форм: *ве"з'ти, не"с'ти, заве"з'ти* чи *везти, 'нести, за'везти*;
- трискладових інфінітивних форм: *вхо'пити* чи *в'хопити*;
- дієслів 1-ої особи однини теперішнього часу: *ка'жу, ко'шу, не"су, но'шу, про'шу* чи *'кажу, 'кошу, 'несу, 'ношу, п'рошу*;
- дієслів 1-ої особи множини теперішнього часу: *ве"зе"мо* чи *ве"земо*;
- дієслів 2-ої особи однини теперішнього часу: *ве"зеш* чи *'везе"ш*;
- дієслів 2-ої особи множини теперішнього часу: *ве"зе'те* чи *ве"зете*;
- дієслів 3-ої особи однини теперішнього та минулого часів: *ве"зе* чи *'везе, ро'диу'* чи *'родиу'*; *ве"з'ла, заве"з'ла, не"с'ла* чи *'везла, за'везла, 'несла*;
- дієслів 3-ої особи множини минулого часу: *ве"з'ли, приве"з'ли* чи *'везли, при'везли*;
- дієслів 3-ої особи множини теперішнього часу: *бе"рут', ве"зут', не"сут'* чи *'берут', 'везут, 'несут'*;
- особових форм дієслова *'бути*: *бу'ла* чи *'була, бу'ло* чи *'було, бу'ли* чи *'були*;
- складних кількісних числівників із другою частиною *-надцять*: *оди'нац'ат'* чи *о'динац'ат'*;
- складних кількісних числівників із другою частиною *-десять*: *'в'ісімде"с'ат* чи *в'іс'імде"с'ат*;
- збірних числівників: *'семе"ро* чи *се"mero*.

Унаслідок дослідження закономірностей наголошування з'ясовано, що в південнобессарабській говірці с. Шевченкове Кілійського р-ну Одеської обл., як і в переважній більшості українських говірок, наголос вільний, різномісний. Словесний наголос у словозмінній парадигмі може бути нерухомим і рухомим.

Акцентуаційній системі притаманні такі риси.

Іменник

1. Більшість непохідних та похідних іменників у словозмінній парадигмі зберігають наголос форми Н. відм. одн. чи мн. (одн.: *ба'зар' – ба'зар'у – ба'зар'ом, 'дочка – 'дочку, у 'дочки* [Делюсто, с. 16; Колесников, с. 212], *д'рова* [Делюсто, с. 46]; *кир'ниц'а – кир'ниц'і – у кир'ниц'і, под'руж'ка – до под'руж'ки* [Делюсто, с. 17]; *'хата – 'хати – у 'хат'і, х'лопе"ц' – х'лопц'ом* [Делюсто, с. 16]; *'церкова – 'церкови, 'церкову* [Колесников, с. 216]; мн.: *'видумки – 'видумк'іу, канх'вети – канх'вет'іу, к'ілометри – к'ілометроу, п'йаниц'і – п'йаниц'іу, 'сахар' – 'сахар'у, 'сахар'ом, со'бака – со'бак'іу, сп'ідни'ц'і – сп'ідни'ц'іу, у сп'ідни'ц'ах* [Делюсто, с. 16], *старос'ти – старос'тами* [Делюсто, с. 18], *ха'ти – ха'т'іу* [Колесников, с. 251].

2. Диференціювати форми однини і множини за допомогою наголосу і флексії або тільки наголосу: переносити наголос на флексію у формі називного відмінка множини, пор.: *'баба – ба'би* [Делюсто, с. 16], *д'ід – д'і'ди* [Делюсто, с. 15], *'ж'інка – ж'ін'ки* [Делюсто, с. 57], *кум – ку'ми* [Делюсто, с. 17], *'п'іс'н'а – п'іс'н'і* [Делюсто, с. 18], *са'рай – сара'йі* [Делюсто, с. 24], *сп'ідни'ц'а – сп'ідни'ц'і* [Делюсто, с. 16], *та'р'ілка – тар'іл'ки* [Делюсто, с. 16], *'миска – мис'ки* [Делюсто, с. 16], *'шишка – шиш'ки* [Делюсто, с. 16]. Дію цієї тенденції зазнали іменники I та II відм. чол. р., жін. р.

Водночас функціонують іменники, у яких не діє тенденція переносити наголос на флексію у формі називного відмінка множини, зокрема це слова із повноголосними формами *-оро, -оло*: *ко'рова – ко'рови* [Делюсто, с. 16], *чо'ло'віки* [Делюсто, с. 57]; та окремі іменники, напр.: *'йупка – 'йупки* [Делюсто, с. 16] та ін.

3. У формах родового, орудного та місцевого відмінках множини іменників I відм. в досліджуваній говірці поширена тенденція наголошувати закінчення: *кир'ни'ц'іу, но'гей, сп'ідни'ц'іу, ха'т'іу* [Колесников, с. 251; Делюсто, с. 50]; *друж'ками* [Делюсто, с. 48], *лож'ками* [Делюсто, с. 18], *са'н'ами* [Делюсто, с. 18], *іс старос'тами* [Делюсто, с. 18]; *на бомаж'ках* [Делюсто, с. 15], *в йуп'ках* [Делюсто, с. 16], *по сп'іс'ні* [Делюсто, с. 16], *у сп'ідни'ц'ах* [Делюсто, с. 16]. Окситонний наголос у формі давального, орудного відмінків

множини властивий також іменникам рl. t. *д'іти, л'уди*: *д'іт'ам, л'уд'ам* [Делюсто, с. 53, 56–57], з *д'іт'ами* [Делюсто, с. 46],

4. Більшість двоскладових іменників із суф. *-ка* у формі родового відмінка множини переносять наголос на вставний голосний: *дружка – дру'жок* [Делюсто, с. 51], *'свашка – сва'шок* [Делюсто, с. 48].

Займенник

1. У формі родового відмінка однини присвійні займенники чол. р. функціонують із окситонним наголошуванням: *мо'го, сво'го, тво'го*.

2. В особових, зворотному, відносних займенниках зафіксовано пересунення наголосу на перший склад у формах родового, знахідного, місцевого відмінків однини в прийменниково-займенникових конструкціях (*ме'не – до 'мене, в 'мене, се'бе – до 'себе, йо'го – ї 'його, чо'го – до 'чого, чо'му – на (ї) 'чому*). Зауважимо, що такий акцентний тип вирізняє українську мову з-поміж інших східнослов'янських мов і зближує її із сербською та хорватською. Ця особливість наголосу не характерна для лівобережно- та правобережнополіських говірок.

3. Вказівні займенники у формі родового відмінка однини в досліджуваній говірці зафіксовано із варіантним наголосом, що свідчить про неусталеність акцентного типу. Цікавим є той факт, що наголос здебільшого переноситься на закінчення, якщо є заперечна частка, пор.: *'посл'і 'того* [Делюсто, с. 15], *'бачит' 'того* [Делюсто, с. 15], *'ц'ого* [Делюсто, с. 19] // *то'го не'має* [Делюсто, с. 15-16], *не йі'мо ц'о'го* [Делюсто, с. 15, 54].

4. Присвійні займенники жін. р. та с. р. у словозмінній парадигмі однини і множини мають наголос на закінченні (*мо'їа, тво'їа, сво'їа, мо'їій, мо'їім* [Делюсто, с. 15, 59], *сво'їій* [Делюсто, с. 15], *сво'їу* [Делюсто, с. 16]; *мо'їе, тво'їе, сво'їе* [Делюсто, с. 16–25]).

5. Заперечні займенники *н'іх'то, н'іщо* зберігають наголос твірного слова у формі називного відмінка, а в непрямих відмінках наголос ніби тримає рівновагу і переноситься на середину слова, пор.: *ко'го – н'і'кого, чо'го – н'і'чого, ко'му – н'і'кому, ким – 'н'іким* [Делюсто, с. 16, 19; Колесников, с. 215]. Підтвердженням того, що наголос тримає рівновагу слова є і заперечні займенники *н'і'йкий (-а, -е)*, у яких при додаванні префікса (а це ще один склад у слові) наголос переноситься з флексії на корінь.

Числівник

1. Наголошувати закінчення порядкових числівників: *дру'ге – дру'гойу, тре'т'е, тро'ім* [Делюсто, с. 47, 52-53];

2. Складні числівники на *-сто* часто зберігають наголос першого компонента: *'с'емс'ат* [Делюсто, с. 50].

3. Складні числівники на *-надцять* мають варіантне наголошування: *од'і'нади'ат' // о'д'і'нади'ат', ч'етир'нац'ат' // ч'етир'нац'ат'*.

Прикметник

1. Прикметники у словозмінній парадигмі зберігають наголос вихідної форми: *'доўга – 'доўг'і, здо'ровий – здо'ров'і, золо'тий – золо'тими, кра'с'івий – кра'с'ів'і, ма'ла – ма'лойу, моло'да – моло'дойу, 'новий, со'лод'ка – со'лод'койі, ста'ра – ста'р'і, чер'воний – чер'воними, 'ц'ілий – 'ц'ілу* [Делюсто, с. 15-19].

2. Суфікс *-еньк* у якісних, відносних прикметниках перетягує наголос на себе: *б'і'лен'кий, жоу'тен'ка, ле'ген'кий, мйа'кен'ке, но'вен'ке, то'нен'кий, чис'тен'ку* [Делюсто, с. 60], *чор'нен'ка*.

3. Суфікс *-иш*, за допомогою якого утворюється вищий та найвищий ступінь порівняння простої форми прикметників, перетягує наголос на себе: *бед'н'иший, доб'р'иший, найдоб'р'иший; но'в'иший, найно'в'иший*.

Відтягнення наголосу на суфіксальний голосний у формах вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників зафіксовано і в східноукраїнських пам'ятках, його відбивають пам'ятки кінця XVI – поч. XVII ст. [5, с. 164; 1, с. 90-91].

Дієслово

1. У дієслівних формах спостережено тенденцію не наголошувати закінчення, зокрема: в інфінітивних формах (*нести* (с. 20); в особових формах минулого, теперішнього та майбутнього часів (**1 ос. одн.:** *в'з'ала*, *'кажу*, *'скажу*, *с'кажу*, *пос'тел'у*, *п'рийдю*, *при'несла*; **1 ос. мн.:** *бе''ремо*, *в'з'али*, *'жили*, *і'дем* – *і'демо*, *п'і'демо*, *по'чали*, *при'возили*, *про'жили*, *й'демо*; **3 ос. одн.:** *зайде*, *'з'йде*, *ки'дає*, *к'лониц':а*), *п'ід'вела*, *п'рийде*; **3 ос. мн.:** *бе'рут'*, *к'ладут'*, *не'сут'*, *пидки'дають'*, *при'ход'ат'*, *са'довл'ат'* [Делюсто, с. 16–25]; але: *понес'ли* [Делюсто, с. 17, 59]. Водночас у досліджуваній говірці в зазначених дієслівних формах зафіксовано і наголос на закінченні (*ка'жу* (с. 20, 21), *п'і'ду* (с. 20, 21), *ут'і'кла* (с. 17); *бе''ре* [Делюсто, с. 17–21].

Зауважимо, що парокситонне наголошування дієслівних форм є маркером говірок південно-західного наріччя, оскільки в загальноукраїнському контексті це явище властиве здебільшого південно-західним діалектам.

2. Не наголошувати префікс у дієсловах: *'варимо* – *на'варимо*, *і'деш* – *п'і'деш*, *і'дем*, *і'демо*, *й'дете* – *п'і'демо*, *'пити* – *на'пилис'а*, *'ходить* – *при'ходить* [Делюсто, с. 17–25]; але: *'зайде* [Делюсто, с. 21], *'з'йде* [Делюсто, с. 18]; *'прийдут'* [Делюсто, с. 18].

3. Варіантність у наголошенні особових форм дієслова **бути**: *бу'ла* [Делюсто, с. 18–19] // *'була* [Делюсто, с. 16], *бу'ло* [Делюсто, с. 15–18, 23] // *'було* [Делюсто, с. 15–19, 20, 22, 68]; *бу'ли* [Делюсто, с. 15–16, 20, 23] // *'були* [Делюсто, с. 15–16, 19, 22, 24], *й'демо* [Делюсто, с. 17] // *йде'мо* [Делюсто, с. 17].

Короткий огляд акцентуації української наддунайської говірки дає підстави зробити такі узагальнення:

1. Переважна більшість проаналізованих слів мають таке саме наголошування, як і в інших українських говірках.

2. Специфікою досліджуваної говірки є: а) парокситонне наголошування особових форм дієслів (*'кажу*, *с'кажу*, *'жили*, *'зайде*); іменника *мо'лод'ож* [Делюсто, с. 57]; б) окситонне наголошування у формах родового, орудного та місцевого відмінків множини іменників І відміни (*кирни'ц'і'у*, *но'гей*, *сп'ідни'ц'і'у*; *лож'''ками*; *на бомаж'''ках*, *в йуп'ках*, *у сп'ідни'ц'ах*); у формі давального відмінка множини іменників рл. т. *д'іти*, *л'уди* (*д'і'т'ам*, *л'у'д'ам*); іменника *ву'л'а* [Делюсто, с. 46]; порядкових числівників (*др'уге*, *тре'т'е*);

3. Функціонування акцентних варіантів у мовленні діалектоносіїв (*бу'ла* // *'була*, *бу'ло* // *'було*; *бу'ли* // *'були*) свідчать про інтерференцію, яка спричинена багаторічним спільним побутуванням генетично різних говірок.

Підкреслимо, що ми представили лише окремі риси наголошування однієї української наддунайської говірки але цього недостатньо. Вважаємо, що необхідно здійснити системний опис акцентуації, який уможливить провести порівняльний аналіз української діалектної акцентної системи, виявити міжмовну та міждіалектну взаємодію.

1. Колесников А.О. Морфологія українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю / А.О. Колесников. – Київ : СМІЛ, 2015. – 676 с.

2. Гриценко П.Е. Генезис и семантическая структура сельскохозяйственной лексики украинских западнестепных говоров : автореф. дисс. на соискание научн. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Языки народов СССР (украинский язык)» / П.Е. Гриценко. – К., 1980. – 27 с.

3. Делюсто М. Українська наддунайська говірка (збірник діалектних текстів) / М. Делюсто. – Ізмаїл : «СМІЛ», 2016. – 196 с.

4. Веселовська З.М. Наголос у східнослов'янських мовах початкової доби формування російської, української та білоруської націй (кінець XVII – початку XVIII століть) / З.М. Веселовська. – Харків : Вид-во Харк. ун-ту, 1970. – 163 с.

5. Митрополит Іларіон. Український літературний наголос / Іларіон Митрополит. – Вінніпег : Видавництво «Наша культура» Ч. 15, 1952. – 304 с.

Список джерел:

- Делюсто Делюсто М. Українська наддунайська говірка (збірник діалектних текстів) / М. Делюсто. – Ізмаїл : «СМІЛ», 2016. – 196 с.
- Колесников Колесников А.О. Морфологія українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю / А.О. Колесников. – Київ : СМІЛ, 2015. – 676 с.

Kobyrynka G. Specific features of the accent system of the Ukrainian above Danube dialect (on the basis of the collection of dialectal texts «Ukrainian above Danube dialect»)

The Ukrainian language has distinct dialectal accent features that express the peculiarities of the dialectal division of our people language.

Despite the fact that today there is a large volume of information about the language system of Ukrainian dialects contained in the monographic descriptions, Atlas of the Ukrainian language and regional linguogeographic, lexicographical studies, collections of dialectal texts, but the heterogeneity and the disparity of these information both in the linguistic aspect and in the completeness of representation do not allow to evaluate the spatial distribution of trends and patterns of accentuation objectively in the dialect structures, to model the processes that caused them.

The study of the system of the Ukrainian dialects of the multilanguage area, namely the Dnister and Danube rivers area, is relevant, interesting and challenging. It is a special dialect continuum. The peculiarity is that these dialects function in a polyethnic region. This is an area of different structure dialects contact and genetically close and genetically distant languages (Ukrainian, Russian, Bulgarian, Romanian, Gagauz, Albanian, Romani (Gypsy) languages, and German was also used until the 1940's). Studying this specific region the researchers noted that it was not a unit, therefore, the aim was to classify these dialects. In our opinion it would be interesting to trace which accent features are differential and which are integral in this classification. However, the format of the article does not allow solving the problem.

Our aim is to analyze the most distinct accent features of one dialect in this region - Shevchenkiv village, Kyiv region, Odessa oblast. This is a southern Bessarabian dialect of mixed type, in which according to the national composition of the population Ukrainians are dominate. Territorially speaking it borders with the dialects of the Romanian and Russian languages [Delusto 2016, p. 8].

The source of the research is the collection of dialectal texts by M. Delusto (Delusto M. The Ukrainian above Danube dialect) (Izmail, 2016. - 196 p.). Today the heuristic potential of dialectal texts, which is a linguistic portrait of dialect, is evident since it is the texts that illustrate the functioning of all structural levels of language, reflecting the real processes of dialectal speech. The analysis also involves A.O. Kolesnikov's work "The Morphology of Ukrainian Dialects of the Dnister and the Danube area" (Kyiv, 2015).

The study of the accentuation of the southern Bessarabian dialect is made primarily in the context of accent tendencies, which function in the Ukrainian dialects and which according to linguogeographical, descriptive studies, divide the Ukrainian dialectal space into two parts - eastern and western.

As a result of the study of accent regularities of the southern Bessarabian dialect, it became clear that in this one dialect, as in the vast majority of Ukrainian dialects, the accent is free and varied. Verbal accent can be stationary and moving. Each part of the language has its own features of accent.

There is a tendency to emphasize the ending in noun plural forms (курни'ц'і́, но'зей, сп'ідни'ц'і́; лож'ками; на бомаж'ках, в йуп'ках, у сп'ідни'ц'ях) and in verb forms (кажу, жили, зайде).

Key words: *Ukrainian dialects, accentuation, tendencies of accentuation, dialectal space.*